

A Gyermekjogi Ombudsmanok Európai Hálózatának Nyilatkozata az ENSZ Gyermek Jogairól szóló Egyezményének 20. évfordulója alkalmából (2009. November 20.)

Az ENSZ Gyermek Jogairól szóló Egyezménye elfogadásának 20. évfordulója okot ad az ünneplésre. Azonban az, hogy mindezidáig csupán 29 független intézményt hoztak létre Európában a gyermekek jogainak védelmére, az örömből aggodalmat vegyít.

A Gyermek Jogairól szóló Egyezmény a kulcsfontosságú nemzetközi emberi jogi egyezmények közül a legszélesebb körben elfogadott és ratifikált nemzetközi instrumentum – valamennyi európai, és globális szinten pedig 193 állam ratifikálta. Azonban gyermekek millióinak jogai - állampolgári, politikai, gazdasági és szociális jogai – Európáson kívül csupán papíron léteznek. A kormányok rendszeresen megerősítik elkötelezettségüket az ENSZ Egyezmény iránt, részt vesznek az ENSZ Egyezmény Végrehajtó Bizottságának öt évenkénti jelentéstételi eljárásában és elfogadják a Bizottság részletes ajánlásait. Azonban ezen ajánlások túlnyomó többsége megvalósítás nélkül marad.

Úgy tűnik a kormányok kevésbé értették meg, hogy az ENSZ Egyezmény jogi instrumentum, amely részletes jogi kötelezettségeket ró a részes államokra. Ez nem a gyermekek kívánságlistája. Az államok nem válogathatnak ki egyes jogokat, amelyeket könnyű teljesíteni és a többit pedig figyelmen kívül hagyják.

Nem elegendő, hogy a kormányzatunk megünneplik ezt az évfordulót jelezve elkötelezettségüket az ENSZ Egyezmény és a gyermekek felé. Minden államot sürgetünk, hogy minél előbb vizsgálja felül – intézményeinkkel, gyermekjogi civil szervezetekkel és magukkal a gyermekekkel – az ENSZ Egyezmény végrehajtását és megjelenését a nemzeti jogaikban, és annak kérdését, hogy a gyermekek számára biztosítva van-e a jogsérelmük esetére a panaszmechanizmus/jogorvoslati lehetőség.

A Gyermekjogi Ombudsmanok Európai Hálózata (ENOC) mélyen meg van győződve, hogy az ENSZ Egyezmény az egyetlen alapvető nemzetközi emberi jogi dokumentum, amelyben hiányzik az a kommunikációs eljárás, amely biztosítja a gyermekek panasztételi jogát jogsérelmük esetén, amelyet a Bizottság felügyel. Az Emberi Jogi Tanács Munkacsoportja idén decemberben Genfben ül össze, hogy kidolgozza ezt az eljárást. Az ENOC sürgeti kormányait, hogy minél gyorsabban készítse elő a szükséges Kiegészítő Jegyzőkönyvet: a gyermekek nem várhatnak tovább jogaik ezen esszenciális védelmét biztosító eszközére.

Az államok felmérést kell végezzenek a gyermekek körében (és azokkal, akik velük és értük dolgoznak), hogy mennyire ismerik jogaikat. Az Egyezmény szerint, a részes államok vállalják, hogy az ENSZ Egyezményt széles körben megismertetik, “megfelelő és aktív eszközeikkel a felnőttek és a gyermekek között”. (42. cikk.)

Mivel a gyermekek, fejlettségük és sérülékenységük miatt aránytalanul jobban szenvedhetnek a szegénységtől: attól félünk, hogy a jelenlegi globális recesszió, amelyet felnőttek okoztak, komoly következményekkel jár a gyermekekre nézve. Sürgetjük az államokat, hogy szigorúan ellenőrizzék a gyermekeket érintő hatásokat, és dolgozzanak ki egy határidővel együtt kidolgozott stratégiát a gyermekszegénység megszüntetésére.

Intő jelek vannak, hogy Európa számos országában az intolerancia, a rasszizmus és a homofóbia egyre terjed. Ismételten, a gyermekekre való hatása erősödött, veszélyeztetve fejlődésüket. Vannak menekült gyermekek, akik különösen szenvednek a jogtalan fogva tartástól és a jogaik nem megfelelő kezelésétől.

A **fiatalkori bűnözés** okozta aggodalmakra válaszul, beleértve az erőszakos bűncselekményeket, a hatóságok gyakran nem konstruktív büntető eszközökkel reagálnak (lásd a büntetés-végrehajtási intézmények igénybe vételének növekvő számát), ahelyett, hogy a bűnözés okaira és a rehabilitációra koncentrálnának. Az államoknak a fogvatartási intézmények helyett más alternatívák használatának bevezetéséről és terjedéséről kell gondoskodni, és a joggal konfliktusba került gyermekek számára életkoruknak megfelelő programokról.

A gyermekek – ideértve a csecsemőket és a kisgyermeket is – túlnyomó többségben az erőszak áldozatai és nem elkövetői. Habár az Európa Tanács **testi fenyítés** elleni kampányának is köszönhetően mind a 47 európai tagállamban elérték annak teljes tilalmát, és három évvel ezelőtt az ENSZ gyermekek elleni erőszakra szóló tanulmányában univerzális tilalom elérését 2009-re tűzte ki, mégis a gyermekek megütése és megalázása általános büntetési forma maradt a legtöbb európai országban, a felében törvényesen. Az ENOC sürgeti azokat az államokat, akik még nem foglalták törvénybe a testi fenyítés tilalmát, tegyék meg minél előbb!

Az ENOC üdvözli a gyermekjogi ombudsman intézmények számos országban történt felállítását. De aggodalmat ébreszt, hogy némely kormányok, messze nem támogatják kellően a létező ombudsman intézményeket abban, hogy hatékonyan láthassák el a gyermekek jogainak védelmét: megvonásokat és/vagy hatáskör elvonásokat alkalmaznak. Az pedig egyenesen sokkoló, hogy a Gyermekjogi Egyezmény 20. évfordulójának évében egyes kormányok jól működő intézményeket kívánnak megszüntetni.

A Hálózat szeptemberben tartott, éves közgyűlésén Párizsban döntött arról, hogy kiemelt figyelmet fordít az elkövetkező három évben a gyermekek részvételének erősítésére, a gyermekek elleni erőszak és a gyermekkereskedelem, valamint a gyermekszegénység elleni küzdelemre, továbbá a gyermekek az új technológiák és az Internet hordozta veszélyekkel szembeni védelmére.

Az Gyermekjogi Ombudsmanok Európai Hálózata nem profitorientált, független gyermekjogvédelmi intézmény, melynek céljai:

- az Egyezmény átültetésének elősegítése minden lehetséges eszközzel;
- a gyermekek jogaiért való kollektív lobbizás támogatás;
- információcsere és stratégiák kölcsönös megismerése és megismertetése;
- hatékony, független gyermekjogvédő intézmények felállításának támogatása és elősegítése.

Az ENOC-ot 1997-ben a norvég Trondheimben hozták létre, kezdetben tíz intézmény találkozásával, az UNICEF-fel közösen. **2009-ben a Hálózat 29 ország 37 intézményét foglalja magában.** A tagság nyitva áll az Európa Tanács 47 tagállama előtt.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa az ENOC tagja.